

Performanța intelectuală provine atât din capacitatea biologică individuală, din antrenamentul intelectual, cât și din cunoașterea acumulată pe parcursul existenței umane. În Lumea actuală în rapidă schimbare, doar învățarea și perfecționarea de-a lungul întregii vieți face posibilă “rămânerea pe val”. Pentru performanțe notabile, a priori este nevoie ca plăcerea să fie produsă de munca intelectuală pe care o depui.

Când răsfoiești o carte nouă remarci prospețimea tiparului prin arome de hârtie și cerneluri; la o carte veche vei adúlmea trecerea timpului, inspirând atmosfera irepetabilă a tomului respectiv. Întorcând lent câte o filă, se deslușesc imagini, fotografii, desene, grafice, o iconografie care te face să-ți imaginezi locuri și întâmplări, interrelaționări bănuite sau surprinzătoare, sentimente... umane. Cărțile-bune pot fi trăite, iubite și integrate în sufletul tău, învățăminte de la părinți-spirituali care au trăit poate în urmă cu secole sau milenii, cărți care îți transferă esența rezultatelor capacității cognitive umane. Cărți captivante care nu au cuvinte în plus sau în minus, ci au cursul fluent al gândirii performante, oglindire a unei genialități manifeste: volume concepute de mințile scilpitoare ale trecutului pentru elita viitorului. Săgetări ale intelectului peste întinderi și timp, constatări și dileme, înțelegerea realităților din care facem parte.

Niște idei scrise pe hârtie, totuși uriașă a fost influența acestor cărți-adevărate, încât Lumea noastră are capacitatea tehnico-științifică rezultată în mod fundamental din activitatea unor infimezimale-de-puține exemplare umane! Imaginea noastră actuală asupra realității este în mare parte rezultatul gândirii și scrierilor câtorva genii deschizătoare de drumuri, a celor care au schimbat unghiuri de vedere, paradigme, moduri de interpretare a datelor primare, încât au revoluționat întregi domenii ale cunoașterii. Înainte și după Aristotel, pre și post Copernic, înainte sau în lumina oferită de Darwin sau Einstein, progresul înțelegerii nu a fost dat de marile mase gălăgioase vocal dar mute intelectual, ci de câțiva creatori de cunoaștere aparținând elitei intelectuale adevărate. Ce șansă incredibilă este să ai acces la astfel de surse de cunoaștere, și totuși extrem de puțini sunt cei care observă oportunitatea și au capacitatea de a o fructifica...

Există multe cărți deoarece “hârtia nu poate riposta”, când talente-neînțelese se revarsă în torente clocotinde. Extrem de important este deci modul în care selectezi volumele cărora le vei aloca din timpul tău atât de valoros, din energia și viața ta. Cum poți învăța modul prin care decizi dacă vei citi o anumită carte sau o vei depune lângă lemne și surcele? O variantă fezabilă este să ceri sfaturi, recomandări, de la cei pe care îi consideri ca având expertiză în domeniile care te interesează.

Numele autorului, titlul lucrării sau designul copertilor, sau orice altceva, dacă te conving să începi a citi, înseamnă că ai o speranță de la acea carte: speranța că te va îmbucura, te va face mai fericit, mai cunoscător. Citești rând pe rând cuvinte și se conturează idei, argumentații, deducții logice, cursuri de gândire... fenomene de amploare sau detalii... înțelegi esențialul din ce a putut oferi până acum capacitatea de raționare și creație intelectuală a omului. Interpretezi și reinterpretezi mesajele unui om care a avut o altă experiență relevantă, într-un loc și timp diferit de cel al tău, sau poate chiar lângă tine. Dacă totul merge bine, vei continua lectura până la finalul textului, ceea ce este o reușită atât pentru tine cât și pentru autor, astfel că aveți o împlinire comună. După citirea și înțelegerea ideilor din câteva mii de cărți-adevărate, este posibil să apară o brumă de înțelepciune care să îți arate cam pe unde te situezi în Lume. Desigur, între cărțile-adevărate nu pot fi incluse romane de duzină sau alte mizerii tipărite, ci acele lucrări care au fost realizate de intelectuali de vârf, și mai cu seamă capodopere create de marile genii ale speciei noastre umane: lucrări științifice, filosofice, artă...

Dacă ai ocazia să citești cărți de la Oxford University Press sau altele asemenea, vei înțelege ce înseamnă Carte, dar pentru asta trebuie să cunoști foarte bine engleza. Valori sunt desigur nu doar tratatele de strictă specialitate publicate în “limbi de circulație”, colcăind de formule hipercomplicate și poate chiar ‘rupte de realitate’ ori cele scrise în jargonul ermetic-închis al ultraspecializărilor care tratează “totul despre nimic”. Un autor capabil de a scrie pe înțelesul intelectualilor de orice specialitate, oferă șanse de deschidere unui domeniu dealtfel închisat. Există și traduceri bune. Când citești cărți ale lui Darwin, constăți cât de bine sunt ele scrise (respectiv traduse în limba română). Citind Albert Einstein “Cum văd eu lumea”, vei avea revelația nu a unui fizician desigur genial, ci mai cu seamă a omului care se preocupă de societatea în care existăm... din care facem parte. Departă de a fi un savant pierdut printre ecuații, se vede omul plin de vitalitate, care își pune întrebările pe care le avem cu toții, și încearcă să le ofere răspunsuri aflate în concordanță cu o gândire științifică ancorată în realitate. Ce poate fi mai înălțător decât a citi și a înțelege o astfel de Carte? Pe lângă cărțile științifice, uneori poți răsfoi și câte un volum Art Nouveau, poți parcurge proză beletristică, sau versuri cum ar fi cele ale lui Francois Villon, spre exemplu “Baladă despre fiul nimănui”... o scriere impresionantă.

Dacă nu ar fi existat tezaurul cunoașterii înmagazinate în cărțile-bune, sigur că civilizația noastră nu putea să ajungă la performanțele atinse până acum. Evident, aceste cărți nu sunt

pentru cei mulți: pe lângă marea masă a celor care “nu citesc și nu cuvântă”, există oameni simpli care se rezumă la răsfoirea maculaturii fără nici o consistență, dar există și norocoșii care au avut ocazia să-și cultive gusturile pentru valorile-reale. Nu te poți aștepta de la puhoie de exemplare conspecifice să aibă preocupări rezervate elitelor intelectuale, a oamenilor care populează medii selecte meritocratice, în care accesul nu se face “nici măcar” pe bază de cont bancar, nici pe bază de proveniență. Oare câți șmecherași, politrucii și câte târfe perfide exuberau pe vremea lui Aristotel... dar au dispărut fără a lăsa măcar un vag semn al existenței.

Chiar și în era internetului, cărțile publicate la editurile de renume reprezintă o sursă de informare incomparabil mai coerentă, mai serioasă și mai credibilă decât orice “variante” electronice. Desigur, ca “materiale ajutătoare” interesante sunt și canale TV de gen Discovery sau reviste gen National Geographic dar totuși acestea fără suportul oferit de gândirea cristalizată în mod sistematic în marile tratate, nu pot reprezenta decât un caleidoscop colorat dar lipsit de orice coerență internă. Prețul cărților? Uneori aparent mare, dar în realitate este nesemnificativ față de plăcerea pe care ți-o oferă citirea celor adecvate momentului. Desigur, trebuie să investești timp și energie în parcurgerea lor, iar astfel plebeilor le rămân accesibile doar lucrurile simple și banale... Există deci costuri, dar ele sunt nesesizabile față de puterea intelectuală pe care ți-o oferă o astfel de cunoaștere. Fără înțelegere, cunoaștere, orice acțiune este lipsită de performanță sau de relevanță... iar astfel de exemple falimentare putem vedea destule, de la acțiuni simple-individuale, la cele de grup, până la strategii statale.

Poate vei simți cândva că și tu ai ceva de zis. Poate nu pentru cei mulți, ci pentru cei puțini, care contează. Vei scrie, așa cum doar tu o poți face, ceea ce crezi că merită să fie afirmat, arătat, cunoscut. Pentru ce? Când vei auzi un copil întrebând: “cum de ați putut face o asemenea carte?”... și tot despre acel volum un academician îți va zice: “excelentă lucrare!”... înseamnă că ai niște semnale: poate că a meritat. Deci, te gândești să mai creezi una, mai interesantă, mai aproape de perfecțiune, mai aproape de ceea ce ai spera să devină valoare care persistă în timp.

AUTOR & FOTO: dr. Peter Lengyel (Asociația Valea Verde)